

POTPORE RIBARSTVU NAKON ULASKA U EU

Republici Hrvatskoj su nakon pristupanja Europskoj uniji dostupni modeli državnih potpora u ribarstvu kao i svakoj drugoj državi članici, a u okviru Zajedničke ribarstvene politike (ZRP).

Cilj te politike je bio omogućiti kompetitivnost europske flote na svjetskom nivou. Na početku provedbe ZRP potpore su većinom bile namijenjene izgradnji i modernizaciji plovila, razvoju industrije te akvakulture. No snažna flota ubrzo je rezultirala smanjenjem pojedinih ribolovnih resursa koji su se iskorištavali preko granice izdrživosti i bez ekonomskog utjecaja po lokalno stanovništvo. U pravo je to strukturnu politiku usmjerilo ka potporama za izlazak iz flote, za korištenje selektivnijih alata ili okolišno prikladnijih metoda ribolova i sl., ali i uz omogućavanje modernizacije u cilju jačanja konkurentnosti.

Potpore u ribarstvu dodjeljuju samo ukoliko su u skladu sa ZRP i ako doprinose ispunjavanju njenih ciljeva, a kontrola dodjele je učinkovita, sustavna i temeljita. Državna pomoć je u načelu zabranjena, a od tog općeg pravila postoje izuzeci koje je država članica dužna notificirati Komisiji. Radi specifičnog trenutka pristupanja RH EU, u smislu reforme Zajedničke ribarstvene politike EU te definiranja novog programskog razdoblja, RH nakon pristupanja ima dostupne različite mehanizme državnih potpora koje, radi lakšeg razumijevanja, dijelimo na:

- 1) **Državnu potporu**
- 2) **Europski fond za ribarstvo**

Državna potpora

Sukladno Ugovoru o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji Hrvatskoj je omogućeno je zadržavanje postojećih potpora (koje je dodjeljivala državna i lokalna razina, te subvencionirao HBOR) tijekom tri godine nakon pristupanja EU, od kojih će odmah uslijediti sljedeći modeli potpora:

- Sufinanciranje dijela troškova zbog otežanih uvjeta i povećanih troškova poslovanja u ribarstvu
- Tržišna kompenzacija
- Model poticanja proizvodnje u ribarstvu

a u narednom razdoblju izradit će se pravilnici za provedbu ovih potpora:

- Održavanje eko sustava ribnjaka
- Razvoj ribarskih zadruga
- Otkup povlastica ili alata unutar povlastica za obavljanje gospodarskog ribolova na moru
- Potpore investicijama u ribarska plovila

Za provedbu tih postojećih potpora koje će trajati 3 godine od ulaska RH u EU, **novčana sredstva osigurana su Državnim proračunom RH, no ona su značajno manja** nego prethodnih godina. Namjera je postupno prilagođavati ove potpore omogućavajući sektoru dovoljno vremena za postupan prijelaz na one oblike potpore koji su kompatibilni s pravilima EU.

TRI MJERE DRŽAVNE POTPORE

1) Sufinanciranje dijela troškova zbog otežanih uvjeta i povećanih troškova poslovanja u ribarstvu (**plavi diesel**):

Sufinanciranje dijela troškova zbog otežanih uvjeta poslovanja u ribarstvu provodi se kroz sufinanciranje razlike u cijeni između maloprodajne cijene plinskog ulja obojanog plavom bojom i cijene od 5.00 kn po litri (sa PDV-om). Model ostaje nepromijenjen u odnosu na ranija razdoblja, a predviđena je učinkovitija kontrola i inspeksijski nadzor.

2) **Tržišna kompenzacija:**

Tržišna kompenzacija isplaćivati će se u iznosu od **8% od prosječne cijene proizvoda** za koji se dodjeljuje tržišna kompenzacija za podnošenje pojedinačnog **Zahtjeva** i u iznosu od **12% od prosječne cijene za podnošenje skupnog Zahtjeva** putem priznate ribarske zadruge, a sukladno količinama prikazanima u izdanim računima/otpremicama/carinskim deklaracijama. Prosječne cijene Uprava ribarstva objavljuje na webu svaka 3 mjeseca: <http://mps.hr/ribarstvo/default.aspx?id=542>

3) Model **poticanja proizvodnje** u ribarstvu.

Poticaji za proizvodnju u ribarstvu :

- a) za **slatkovodnu ribu** I. skupine (šaran, amur, tolstolobik, linjak, smuđ, som i štuka),
- b) za slatkovodnu ribu II. skupine (pastrva),
- c) za autohtone vrste bijele morske ribe (**komarča, lubin, pic i zubatac**),
- d) za školjke (**dagnje i kamenice**),
- e) za **mlač** autohtonih vrsta bijele morske ribe (mlač komarče, lubina, pica i zubaca iz mrijesta domaćih autohtonih matičnih stokova do mase 20 g/kom) (u daljnjem tekstu: riblja mlač),
- f) za **malu plavu ribu** (srdela, incun i papalina),
- g) za **pripremljene i prerađene proizvode** ribarstva od domaćeg ulova male plave ribe i od domaćeg uzgoja slatkovodnih riba i autohtonih vrsta bijele morske ribe i školjkaša (u daljnjem tekstu: riblji proizvodi).

Najvažnije novine u odnosu na dosadašnju provedbu:

- **Nisu predviđeni različiti iznosi za proizvodnju u područjima s težim uvjetima gospodarenja ili za ekološku proizvodnju** nego jedinstveni iznos po različitim kategorijama proizvodnje;
- **Prerada ribljih proizvoda svrstana je u jednu kategoriju** i obuhvaća pružene filete, smotane filete, očišćenu srdelu ili incuna i pastu od srdele ili incuna, riblje konzerve i

polutrajne riblje proizvode – marinada i dimljeni fileti, slana i dimljena riba i panirane proizvode;

- Kategorija slatkovodnog uzgoja promijenjena je na način da slatkovodna riba I. skupine obuhvaća šaran, amur, tolstolobik, linjak, smuđ, som i štika, a **II. skupine samo pastrvu**

EUROPSKI FOND ZA RIBARSTVO

Europski fond za ribarstvo (EFR) je financijski instrument Europske unije namijenjen sektoru ribarstva za sedmogodišnje programsko razdoblje od 2007.-2013. Glavni cilj EFR-a je poboljšati konkurentnost sektora ribarstva te doprinijeti stvaranju ekološki, ekonomski i socijalno održivog ribarstva.

Republika Hrvatska u ovom programskom razdoblju, u okviru Operativnog programa za ribarstvo, provodit će četiri mjere, od čega su tri namijenjene ribarima te jedna, u obliku tehničke pomoći, administraciji odgovornoj za upravljanje i kontrolu provedbe programa. **Upravljačko tijelo Operativnog programa za ribarstvo je Uprava ribarstva pri Ministarstvu poljoprivrede**, a Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju je posredničko tijelo kojem su delegirane neke od funkcija. Između ostalog, **Agencija za plaćanja objavljivat će natječaje za podnošenje prijave, obrađivati prijave i zahtjeve za isplatu te u konačnici vršiti isplatu potpore korisnicima.**

Mjera 1.1. Trajna obustava ribolovnih aktivnosti

Korisnici su pravne i fizičke osobe koje su **vlasnici povlastica za gospodarski ribolov** na moru. Iznos javne potpore izračunavat će se uzimajući u obzir najbolji omjer isplativosti temeljen na objektivnim kriterijima poput starosti plovila, tonaže u GT ili snage pogonskog stroja plovila izražene u kW te prosječne tržišne cijene ribarskih plovila u Republici Hrvatskoj, a **iznos potpore je 100%**.

U ukupnom iznosu javne potpore za provedbu ove mjere, udio potpore iz EFR-a može iznositi najviše 75%, dok će se minimalno 25% iznosa isplaćivati iz nacionalnih sredstava. Prihvatljive su aktivnosti:

- *trajna obustava ribolovnih aktivnosti uništavanjem i*
- *trajna obustava ribolovnih aktivnosti prenamjenom za aktivnosti izvan ribolova.*

Mjera 1.2. Privremena obustava ribolovnih aktivnosti

Korisnici su pravne i fizičke osobe **ovlaštenici povlastica za obavljanje gospodarskog ribolova** na moru i članovi posade plovila. Kod izračuna naknade, uzet će se u obzir elementi poput kapaciteta plovila, a premija po članu posade iznositi će 36 EUR dnevno (bruto iznos) za svaki kalendarski dan tijekom privremene obustave. Javna potpora iznosi 100%, a u ukupnom iznosu javne potpore za provedbu ove mjere, udio potpore iz EFR-a može iznositi najviše 75%, dok će se minimalno 25% iznosa isplaćivati iz nacionalnih sredstava.

Mjera 2.1. Proizvodne investicije u akvakulturi

Ova mjera obuhvaća uzgoj riba i školjkaša u moru i slatkim vodama. Korisnici su pravne i fizičke osobe **ovlašteni povlastice za akvakulturu** (morsku/slatkovodnu), sukladno nacionalnim zakonskim propisima. Potpora se može dodijeliti mikro, malim i srednjim poduzećima te poduzećima, koja nisu obuhvaćena definicijom u članku 3. točki (f) EFR Uredbe, s manje od 750 zaposlenih ili s prometom manjim od 200 milijuna EUR. Međutim, potpora se može dodijeliti **svim poduzećima** bez obzira na njihovu veličinu, ako su ona smještena na otocima **Dugi Otok, Vis, Mljet i Lastovo**.

Javna potpora može iznositi **do 60% sveukupnih prihvatljivih troškova**. U ukupnom iznosu javne potpore za provedbu ove mjere, udio potpore iz EFR-a može iznositi najviše 75%, dok će se minimalno 25% iznosa isplaćivati iz nacionalnih sredstava. Iznimno, u skladu s Ugovorom o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji za investicije na Dugom otoku, Visu, Mljetu i Lastovu, iznos javne potpore iz EFR-a može biti maksimalno 85%, a iz nacionalnih sredstava minimalno 15%.

Obzirom da je RH pristupila EU dana 1. srpnja 2013. godine, provedba i sufinanciranje mjera koje Operativni program predviđa u okviru sadašnjeg programskog razdoblja odnose se na 2013. godinu, s **provedbenim periodom tijekom 2014. i 2015. godine** (sukladno općem pravilu **n+2** koje se odnosi na strukturne fondove EU).

Ukupni iznos javne potpore potreban za provedbu mjera iz Operativnog programa je **11,6 milijuna EUR**, a uključuje sredstva iz državnog proračuna Republike Hrvatske i sredstva EU (EFR). Doprinos iz EFR-a iznosi 8,7 milijuna EUR, dok udio nacionalnih sredstava iznosi 2,9 milijuna EUR. Ova sredstva distribuirati će se između prioriteta na sljedeći način:

Područje prioriteta	Udio (%)	Ukupno javna potpora (EUR)	Udio EFR-a u javnoj potpori (EUR)	Nacionalni udio u javnoj potpori (EUR)	Udio sufinanciranja iz EFR-a (%)
		$a = b + c$	b	c	$d = (b/a) \times 100$
Prioritetna os 1	51,81	6.010.000	4.507.500	1.502.500	75
Prioritetna os 2	43,19	5.010.000	3.757.500	1.252.500	75
Prioritetna os 5	5,00	580.000	435.000	145.000	75
UKUPNO	100	11.600.000	8.700.000	2.900.000	75

Što te tiče budućeg **Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo (EMFF)**, Ministarstvo poljoprivrede provodi anketu za odabir mjera koje će biti dio novog Operativnog programa za ribarstvo, a početak provedbe očekuje se u prvoj polovici 2015. godine. Financijska alokacija za Hrvatsku kroz EMFF još nije utvrđena.